

Ірина Скакальська
Кременець (Україна)

БІОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ ВОЛИНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ ХХ СТ. В ЕМІГРАЦІЇ

Явище еміграції для сучасної України є актуальним. У силу різних причин, але насамперед, соціально-економічних, межі нашої держави покидають представники інтелектуальної еліти, творчої інтелігенції. Для міжвоєнного періоду ХХ ст. еміграція була характерна для волинського суспільства, але її причини знаходились переважно у політичній площині.

У дослідженні створено просопографічний портрет волинських емігрантів. Через біографічні дані відображено громадську, освітянську, культурницьку, наукову, релігійну та мистецьку діяльність вихідців з Волині.

Однією з перших ініціатив української еміграції, у тому числі й вихідців з Волині, була організаційна консолідація на Першому з'їзді українських емігрантів 1923 р. у Варшаві, тоді був створений Український Центральний Комітет, який займався їхніми проблемами.

Один із знаних громадсько-політичних та релігійних діячів Західної Волині Іван Власовський у 1944 р. емігрував спочатку в Прагу, де працював у бібліотеках, а згодом перебував в Німеччині, де вів активне просвітницьке життя. Він став Директором Канцелярії Священного синоду, Директором Богословського інституту. Вийшло друком його чотиритомне у п'яти книгах видання «Нарису історії Української Православної Церкви».

Показовим у плані освітньої праці є діяльність педагога, громадського діяча А. Животка. У 1923 р. він залишає Волинь та переїжджає до Чехії. В еміграції А. Животко продовжував виховувати підростаюче покоління українців, вбачаючи в ньому майбутнє

незалежної держави. А. Животко очолює новостворений у Празі в 1930 р. Український історичний кабінет.

Еміграція для уродженця Волині Ю. Шумовського розпочалась у 1949 р., коли він почав працювати у Франції військовим капеланом. Він став першим українським вченим, що досліджував Африку. У 1957 р. Шумовський залишив Африку й оселився в США. На американському континенті працює викладачем в кількох університетах. Із зазначених фактів бачимо наскільки багатогранною була діяльність української еліти.

Вихідцем з Волині є професор О. Неприцький-Грановський, він увійшов у світову науку як визначний вчений-ентомолог. Йому належить понад сто праць у галузі комахознавства. Ще у 1925 р. у Висконсинському університеті він захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора філософії з біологічних наук. Означені дані про О. Неприцького-Грановського будуть неповні, якщо не згадати про його поетичний талант.

Серед представників мистецької еліти Волині, що перебувала в еміграції, насамперед назвемо ім'я художника Р. Глуква. У 1947 р. він прибуває до Англії. Волинянин одержує фахову освіту в Лондоні та розпочинає свою діяльність як митець-графік. Всією своєю творчістю Р. Глукво засвідчив, що національна ідентичність є притаманна його полотнам.

Перелік прізвищ лідерів дозволяє зробити висновок, що серед українських емігрантів з Волині, що наперекір власної долі опинились закордоном в еміграції, були освічені, діяльні, представники української волинської еліти. Насамперед, підмітимо те – вони не втрачали генетичний зв'язок та єдність з своїм народом і досить часто згадували його у спогадах, творах. Вони своєю роботою в українських установах, періодиці, товариствах прагнули зберегти національну ідентичність.

Список основних джерел та літератури:

1. Краєзнавчий довідник. Еліта Кременеччини міжвоєнного періоду / Автор-упорядник І. Скакальська. – Кременець : ВЦ КОГПІ, 2012.

2. Неприцький-Грановський О. Коли охопить сум / О. Неприцький-Грановський // Осінні узорі. Поезії. – Том. 6. – Нью-Йорк ; Чикаго, 1957.

3. Турченко Ю. Пам'яті митця-патріота / Ю. Турченко // Він присвятив себе мистецтву. Матеріали Міжнародної наук. конференції 2007 р. / За ред. Ломаковича А.М. – Кременець : ВЦ КОГПІ, 2009.

4. Чернихівський Г. Олександр Неприцький-Грановський. Життя і творчість / Г. Чернихівський. – Тернопіль : «Збруч», 1996.

5. Шумовський Ю. Зруйноване гніздо, чи Історія однієї священицької родини на Волині / Ю. Шумовський. – Том 1-3. – США, Саванна, 1994.